

Dievs darbojas starp rindām - pārdomas par Esteres grāmatu

Šī lūgšanu stunda noslēdza Vasarsvētku nometni, kuras tēma bija Estera. Tajā visa tēma tika aplūkota no viedokļa, kā Dievs šajā grāmatā darbojas starp rindām.

Ievads

Visu nedēļas nogali mēs esam veltījuši Esteres stāstam. Tā ir vienīgā grāmata, kurā Dievs יהוה ה (jūs šo vārdu esat uzrakstījuši savās piezīmju grāmatās) nevienā vietā nav minēts vārdā. Tāpēc šī grāmata ilgu laiku bija strīdīga jautājums ebreju vidū.

Tagad kopā vēlreiz aplūkosim dažas lietas saistībā ar to. Ja mēs apskatām grāmatas saturu, tad īpaši uzmanību piesaista daži aspekti:

Grāmata sākas ar svētkiem. Karalis rīko lielus svētkus un uzaicina uz tiem visus savus ministrus. Un stāsts beidzas ar svētkiem. Ebreji svin Purima svētkus, jo viņi tika izglābti no lielās nelaimes, kas viņiem draudēja. Un šos svētkus viņi svin joprojām. Tomēr starplaikā notiek daudz lietu, un, ja mēs tās aplūkojam, tad šajā stāstā mēs sastopamies arī ar Dievu.

Dieva darbs I: Estere kļūst par karalieni un viņai jāiestājas par ebrejiem

Karaliene Vašti tika gāzta no troņa, jo nevēlējās piedalīties svētkos, un karalis paklausīja savu padomnieku ieteikumam. Tā nu notika, ka karalis sāka meklēt jaunu karalieni. Arī Estere bija starp pretendentiem. Mordohajs apzināti vēlējās, lai Estere neko nestāstītu par savu izcelsmi. Daudzas sievietes viņu iecēla par

karalieni. Bet vai tiešām tikai viņas skaistums bija tas, kas galu galā ļāva viņai kļūt par karalieni? Mordohajs visā šajā notikumā saskata pavisam citu iemeslu. Ebreji arvien vairāk nonāca grūtībās. Haman vēlējās visus viņus nogalināt, un tāpēc Mordohajs lika Esterei teikt:

»Nedomā, ka tu karaliskajā pilī vari glābt savu dzīvību, ja visi pārējie ebreji tiks nogalināti! Ja tu šajā brīdī klusēsi, ebrejiem palīdzība un glābšana nāks no citurienes. Bet tu un tava ģimene – jūs būsiet zaudējuši savu dzīvību un iet bojā. Kas zina, vai tieši šā iemesla dēļ tu neesi iecelta par karalieni?» (Estere 4,12–14)

Lai gan Mordohajs neatbild, es domāju, ka, atskatoties uz notikumiem, var teikt, ka viņam bija taisnība. Viņa kļuva par karalieni tieši šim nolūkam, un es esmu pilnīgi pārliecināts, ka aiz viņas ievēlēšanas par karalieni stāv vislielākais no visiem karaļiem. Tas, kurš ir radījis debesis, zvaigznes un planētas, zemi un visu, kas uz tās atrodas.

Dieva darbība II: Haman vēlas iznīcināt ebrejus un izsludina Pur

Mordohajs izraisīja Hamana dusmas. Viņš nevēlējās pakļauties viņam, jo ir ebrejs. Protams, Hamanam nepietika ar to, ka sodītu tikai viņu. Viņš vēlējās iznīcināt visu Izraēlas tautu. Un šeit īpaši uzmanību piesaista kāds fakts. Hamanam piemīt dziļa ticība burvjiem. Viņš nevar pats noteikt šī nodoma īstenošanas datumu. Viņš ļauj, lai par to lemj lozējums (Pur). Bībelē teikts, ka viņš šo lozi meta ebreju mēnesī Nisanā. Tas ir ebreju gada pirmais mēnesis. Un loze krita uz 13. Adaru – ebreju kalendāra 12. mēnesi.

Ilustrācijas nolūkā šeit ir uzskaitīti 12 ebreju mēneši:

- Nisans
- Ijar
- Sivan
- Tammus
- Av
- Eluls
- Čiri
- Heshvan
- Kisleva

- Tevet
- Ševat (vai Švat)
- Adars

Vai tu pamanīji, kas šeit notiek? Starp lozes metienu un pašu notikuma datumu ir gandrīz vesels gads. Un Haman uzticas šai sistēmai. Viņš taču varēja vienkārši doties pie karaļa un lūgt viņam to – bet viņš uzticas savu zvaigžņu principam.

Taču no tā kļūst skaidrs vēl kaut kas. Vai tiešām tie bija zvaigznes, kas noteica, ka šie kauliņi nokrita tieši tā? Alberts Einšteins reiz teica: „Dievs nemet kauliņus.” Ar to viņš domāja, ka Dievs neko neatstāj nejaušības varā. Vai varbūt galu galā aiz visa tā slēpjas Viņš? Vai Viņš ir parūpējies par to, lai Izraēlas tautai paliktu vēl gandrīz gads, lai reaģētu uz šo lēmumu? Es personīgi tā ticu.

Dieva darbs III: Mordohajs glābj karaļa dzīvību, un Hamanam nākas izrādīt viņam vislielāko godu

Bija pagājis jau kāds laiks, kopš Estere kļuva par karalieni, kad Mordohajs uzzināja par slepkavības sazvērestību. Divi eunuhi (Bigtams un Terešs) vēlējās atņemt karalim dzīvību. Mordohajs nekavējoties vērsās pie Esteres un pastāstīja viņai par to, un viņa tūlīt ziņoja karalim. Lieta tika izmeklēta, sazvērestība atklāta, un vainīgie tika pakārti. Pēc tam karalis lika šo notikumu ierakstīt karaļa hronikā.

Atkal pagāja kāds laiks. Mordechaja darbs pamazām tika aizmirsts, un hronika atkal nonāca atpakaļ atvilktnē. Tajā laikā Haman jau bija panācis, ka ebreji noteiktā datumā tiks nogalināti, to jau bija iesniedzis karalim un panācis savu. Bet, kad Mordechajs atkal nepakļāvās viņam, Hamanam beidzās pacietība, un viņš lika uzstādīt pakaramo, pie kura viņš gribēja pakārt Mordechaju. Viņš gribēja ar šo lūgumu nekavējoties doties pie karaļa. Taču karalis minētajā naktī bija slikti gulējis vai redzējis sliktu sapni. Karalis lika sev kā pasaku pirms gulētiešanas kaut ko nolasīt. Hronikas taču ir īpaši piemērotas, lai aizmigtu, un tāpēc viņam no tām tika nolasīts. Taču vieta, ko karalim nolasīja, bija tieši tā, kurā stāstīts par Mordechaju. Karalis pēkšņi atcerējās šo notikumu un jautāja: „Kādu atlīdzību,

kādu apbalvojumu Mordechajs par to saņēma?“ Taču atbilde bija: „Nekādu.“ Karalis turpināja jautāt: „Kas tur ārā pagalmā?“ Tas bija Haman, kurš vēlējās pie viņa ierasties saistībā ar Mordehaju, lai saņemtu apstiprinājumu viņa sodīšanai ar nāvi. Taču karalis viņam jautāja, pirms viņš paspēja kaut ko pateikt:

»Ko karalis var darīt par labu kādam, kam viņš vēlas izrādīt īpašu godu?«

Haman pieņēma, ka karalis runā par viņu, un pašapzinīgi teica: „Vīrietim, kuru karalis vēlas īpaši pagodināt, jāatnes dārgs tērps, ko parasti valkā pats karalis, un zirgs ar karaliskajiem rotājumiem uz iemauktiem, uz kura parasti jābūt pats karalis. Zirgs un drēbes jānodod vienam no karaļa augstākajiem amatpersonām, lai tas cilvēku, kuru karalis vēlas godināt, tērptu karaliski un vadītu uz karaļa zirga pāri pilsētas lielajai laukumam. Tajā laikā viņam jāiet priekšā godājamajam un jāpaziņo: „Tā rīkojas karalis pret vīrieti, kuram viņš vēlas izrādīt īpašu godu!“»

Taču karalis ar to nedomāja viņu. Viņš, protams, domāja Mordohaju un pavēlēja Hamanam rīkoties tieši tāpat ar viņu. Haman vēlējās nogalināt Mordohaju, taču tā vietā viņam nācās izrādīt viņam vislielāko godu.

Bet kas īsti neļāva karalim šajā naktī gulēt? Bībele nemin iemeslu. Bet es domāju, ka jautājums būtu jāuzdod citādi. „Kas“ neļāva karalim šajā naktī gulēt? Arī uz šo jautājumu mēs uzreiz nesaņemam atbildi. Tomēr es domāju, ka arī šeit mēs varam saskatīt Dieva darbību. Izšķirošajā naktī, kad Hamanam jau viss bija sagatavots nāvēssoda izpildei, karalis nespēja aizmigt. Turklāt viņam vēl tika nolasīts arī šis fragments par Mordehaju. Vai tas viss var būt nejaušība? Es tā nedomāju. Šeit ir iesaistīties kāds, kurš darbojas ne tikai tad, kad mēs esam nomodā, bet arī kontrolē mūsu sapņus: Dievs.

Dieva darbība IV: Tagad viss notiek viens pēc otra

Pēc tam, kad Hamanam nācās izrādīt Mordechajam vislielāko godu, viņš, pilnīgi satraukts un ar aizklātu seju, steidzās mājās. Tur viņš pastāstīja savai sievai un visiem saviem draugiem, kas bija noticis. Viņa gudrie padomdevēji teica viņam: »Ja Mordechajs, ar kuru tev tas notika, pieder pie ebreju tautas, tad tu vari padoties. Tava bojāeja ir nolemta.« Un pēkšņi viss notiek viens pēc otra. Vēl kamēr viņi to teica, ieradās karaļa kalpi, lai aizvestu Hamanu uz mielastu pie

karalienes.

Atkal karalis Ahasveros apsola Esterei, ka viņai dos visu, pat pusi no savas valstības. Taču šoreiz Estere izsaka to, kas viņu tik dziļi nomāc:

»Ja esmu ieguvusi tavu labvēlību, mans karali, un tu vēlies piepildīt manu lūgumu, tad es lūdzu par savu dzīvību un par manas tautas dzīvību. Mūs ir pārdēvuši, mani un manu tautu; viņi vēlas mūs nogalināt, iznīcināt, izskaust! Ja mūs vienkārši būtu atņēmuši brīvību un pārdēvuši par vergiem, es būtu klusējusi un netraucējusi karali ar to.»

Karalis ir satriekts: »Kas uzdrošinās kaut ko tādu? Kur ir tas vīrs, kurš izdomā tik apkaunojošus plānus?« Un Estere viņam atbild: »Mūsu nāvīgais ienaidnieks ir šis ļaunais Hamanis!« Karalis, pilns dusmu, iziet no telpas. Hamanis lūdz Esterei par savu dzīvību. Karalis atgriežas, domājot, ka tagad Haman varētu uzbrukt arī Esterei. Karala kalpi viņu nekavējoties aiztur, un viens no karaliskajiem eunuchiem saka, ka tur taču vēl ir karātavas, kuras Haman bija uzstādījis Mordohajam. Tagad viņš pats tika pakārts tajās. Lai gan karaļa rīkojumu nogalināt ebrejus nevarēja atcelt, ebrejiem tika atļauts oficiāli aizstāvēt sevi. Daudzi pievienojās izraēliešu pusē, un tādējādi viņi guva lielu uzvaru. Tomēr viena diena tam nepietika, tāpēc arī nākamajā dienā viņiem bija atļauts iznīcināt savus ienaidniekus. 13. un 14. Adara diena tika pasludināta par svētku dienu, un tika iedibināti Purima svētki, lai pieminētu izglābšanu, ko tauta bija piedzīvojusi.

Nobeiguma pārdomas

Mēs redzējām, ka grāmatā Dievs nav pieminēts nevienā vietā. Tagad rodas jautājums: kāpēc tā? Es domāju, ka tam ir šāds iemesls. Šajā laikā, kad Izraēlas tauta atradās asīriešu verdzībā, Dievs šķita tik tāls, ka autors apzināti izlaida Dieva vārdu. Ebreji saskārās ar tik lielu naidu ne tikai no Hamana puses, bet arī no citiem iedzīvotājiem, ka daudzi tajā laikā droši vien jautāja sev: „Kur tad īsti ir Dievs?“ Vēl viena neliela piezīme. Nav izlaists tikai Dievs. Pilnīgi trūkst arī lūgšanas. Estere izsludināja gavēni. Taču Bībelē gavēšana bieži vien ir saistīta ar lūgšanu. Tomēr es domāju, ka Izraēlas ļaudis arī lūdza. Arī šī detaļa, visticamāk, tika apzināti izlaista, lai parādītu, ka Dievs vada vēsturi, mums to būtiski neietekmējot, lai gan Dievs priecājas par katru lūgšanu un arī rīkojas.

Visas šīs lietas trūkst grāmatā „Estere”, taču Dievs darbojas arī starp rindām. Arī mūsu dzīvē var būt brīži, kad Dievs šķiet ārkārtīgi tālu. Viņš šķiet atrodami kaut kur, bet ne tur, kur es piedzīvoju savas grūtības, ne tur, kur man ir raizes – vai tas būtu skolā, kur mūs, iespējams, kāds apsmiež, ģimenes problēmās vai strīdā ar draugu. Tad Dievs bieži šķiet ļoti tālu. Un arī mēs varbūt jautājam sev: „Kur tad tagad ir Dievs?” Taču Dievs var darboties arī mūsu dzīvē starp rindām.

Diemžēl Izraēla bija novērsusies no Dieva, un Dievs viņiem vairākkārt parādīja, kādas sekas tam būs. Viņš teica arī, ka nonāks līdz tam, ka viņus valdīs svešas tautas. Taču Dievs caur pravieti Jeremiju saka arī:

»Es, Kungs, daru visu, kas notiek; tas, ko es gribu, kļūst par īstenību. Mans vārds ir ›Kungs‹. Vēršies pie manis, un es tev atbildēšu! Es tev parādīšu lielas lietas, par kurām tu neko nezini un nevarēsi uzzināt. Mājas tika nojauktas, pat Jūdas karaļu pilis, lai nostiprinātu mūrus pret babiloniešu uzbrukuma rampām un labāk varētu pretoties viņu uzbrukumiem. Bet pārējās mājas tika piepildītas ar to cilvēku līķiem, kurus es savā dedzīgajā dusmā biju nogalinājis. Jo es biju novērsies no Jeruzalemes, jo tās iedzīvotāji bija darījuši tik daudz ļauna. Bet tagad es, Kungs, Izraēla Dievs, saku: ›Es pārsiešu un dziedināšu Jeruzalemes brūces. Es to atjaunošu un dāvināšu tai patiesu, ilgstošu mieru. Jā, es visu pagriezīšu par labu Jūdei un Izraēlai un atkal padarīšu tās tādas, kādas tās reiz bija. (Jeremijas 32:2–7)

Šajā Esteres stāstā Izraēlas ļaudis pieredzēja, ka Dievs pilda savus solījumus. Viņš pierādīja, ka Viņš kontrolē vēsturi. Dievs kontrolē arī tavu dzīvi, un mums ir jāzina, kā to raksta arī Pāvils Romas draudzei:

Bet vienu mēs zinām: viss nāk par labu tiem, kas mīl Dievu; jo viņi ir aicināti saskaņā ar Viņa plānu.

Un dažas rindas tālāk viņš raksta:

Ko gan mēs tagad varam teikt, ņemot vērā visu iepriekš minēto? Dievs ir mūsu pusē; kas gan mums vēl var kaitēt? Viņš taču nepasargāja pat savu paša Dēlu, bet atdeva Viņu par mums visiem. Vai tad kopā ar Viņa Dēlu mums netiks dāvāts arī viss pārējais? Kas vēl uzdrošināsies celt apsūdzību pret tiem, kurus Dievs ir izvēlējis? Dievs pats taču tos pasludina par taisniem. Vai ir vēl kāds, kas varētu tos notiesāt? Jēzus Kristus taču ir miris „par viņiem”, turklāt – Viņš ir augšāmcēlies un „sēž” pie Dieva labās rokas, aizstāvot mūs. Kas tad vēl var mūs šķirt no Kristus un Viņa mīlestības? Nelaime? Bailes? Vajāšana? Bads? Trūkums? Dzīvības

briesmas? „Pārmācītāja” zobens? „Ar to visu mums jārēķinās,” jo Rakstos teikts: „Tavā dēļ mēs pastāvīgi esam nāves draudiem pakļauti; mūs izturas kā ar aitām, kas paredzētas kaušanai.” Un tomēr: visā šajā mēs gūstam pārliecinošu uzvaru caur To, kurš mūs „tā ļoti” mīlējis. Jā, es esmu pārliecināts, ka ne nāve, ne dzīvība, ne eņģeļi, ne „neredzamās” varas, ne tagadne, ne nākotne, ne „Dievam naidīgas” spēki, ne augstais, ne zemais, ne arī kaut kas cits visā radībā nekad nevarēs mūs atdalīt no Dieva mīlestības, kas mums dāvināta Jēzū Kristū, mūsu Kungā. (Romiešiem 8:28, 31-39)

Kā tur teikts? Mūs izturas kā ar aitām, kas paredzētas kaušanai. Tā tas bija arī Esteres un Mordohaja laikā. Taču tālāk teikts: „Visā šajā mēs gūstam pārliecinošu uzvaru caur To, kurš mūs tik ļoti mīlējis.” Arī to toreiz piedzīvoja Izraēla tauta. Dievs palika viņiem uzticīgs. Viņš dāvāja viņiem uzvaru. Kopā ar Jēzu mēs esam uzvarētāju pusē. Viņš paliek mums uzticīgs un, kā jau teikts, darbojas arī starp mūsu dzīves rindām, pat tur, kur mēs to varbūt nespējam atpazīt.

Materiāls

- Lieli kubi, lai izskaidrotu jēdzienu „Pur” (lozējums)
- Plakāts ar 12 ebreju mēnešiem

Attēla avots

- Titullapa attēls: fragments no „Biblia Hebraica Stuttgartensia” (René Graf)